

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
MOLDOVA

Asociația pentru Drepturile Omului

Lex 21

Raport de monitorizare: aplicarea politicilor publice anticorupție în cadrul Primăriei municipiului Bălți

Autoare: Valeria Ciolac, expertă ADO Lex XXI

Acest raport a fost elaborat de către Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI în cadrul proiectului „Monitorizarea implementării politicilor anticorupție de către Primăria municipiului Bălți”, parte a unui proiect implementat de Transparency International – Moldova cu susținerea financiară a Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău. Opiniile exprimate aparțin autorilor și pot să nu corespundă opiniei donatorului și a Transparency International – Moldova.

Bălți, septembrie 2024

CUPRINS

	Pag.
Abrevieri	2
Introducere	3
I. Aspecte metodologice	4
II Cadrul legal relevant	6
III Evaluarea modului de aplicare a politicilor publice anticorupție în cadrul Primăriei municipiului Bălți	10
3.1 Politica „Asigurarea accesului la informații de interes public”.	10
3.2 Politica „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale”	19
3.3 Politica „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile”	25
3.4 Politica „Respectarea normelor de etică și deontologie”	31
Concluzii și recomandări	36
Anexe	39

ABREVIERI

AC - Autoritate Contractantă

ADO Lex XXI - Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI

ANI - Autoritatea Națională de Integritate

APC - Autoritățile publice centrale

APL - Autoritățile publice locale

BVC - Buget de venituri și cheltuieli

CMB - Consiliul Municipal Bălți

CNA - Centrul National Anticorupție

DAIP - Declarația de avere și interese personale

HG - Hotărârea Guvernului

ONG - Organizație non-guvernamentală

SNIA - Strategia Națională de Integritate și Anticorupție

TI-Moldova - Transparency International – Moldova

UAT - Unitate administrativ-teritorială

INTRODUCERE

Primăria municipiului Bălți a fost considerată, o bună perioadă de timp, cea mai transparentă autoritate publică locală din Republica Moldova¹. Totuși, starea de lucruri la capitolul accesul la informațiile de interes public s-a deteriorat treptat, solicitările oficiale de informații din partea jurnaliștilor și organizațiilor neguvernamentale locale fiind ignorate sau răspunsurile la solicitări – tergiversate. În unele cazuri, ONG-urilor li s-au solicitat plăți exagerate pentru posibilitatea accesării informațiilor cu caracter public².

De rând cu deficiențe la capitolul accesul la informații publice, în activitatea primăriei au fost identificate carențe în gestionarea/concesionarea terenurilor publice³, în administrarea patrimoniului public și efectuarea achizițiilor publice.⁴ Au existat și abateri ce țin de nerespectarea obligațiilor de declarare a averilor și intereselor personale de către unii funcționari publici din cadrul primăriei⁵.

În acest context, Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI (ADO Lex XXI) a inițiat monitorizarea a patru politici publice anticorupție în cadrul Primăriei municipiului Bălți (asigurarea accesului la informații de interes public, respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, respectarea normelor de etică și deontologie). Scopul monitorizării a constat în analiza implementării de către primărie a politicilor publice enunțate, identificarea eventualelor probleme și oferirea recomandărilor de îmbunătățire a procesului de aplicare a acestor politici.

Prezentul raport a fost elaborat în cadrul proiectului „Monitorizarea implementării politicilor anticorupție de către Primăria municipiului Bălți”, parte a unui proiect implementat de Transparency International – Moldova, cu susținerea financiară a Secției Justiție Penală și Aplicare a Legii a Ambasadei Statelor Unite ale Americii la Chișinău.

Echipa ADO Lex XXI speră că, prin aplicarea recomandărilor expuse în acest raport, Primăria municipiului Bălți va putea contribui la consolidarea integrității instituționale și la întărirea încrederii cetățenilor în administrația publică locală.

¹ IDIS Viitorul, *Transparența celor mai mari 60 de localități și 32 de raioane din Moldova*, <http://localtransparency.viitorul.org/>.

² <https://media-azi.md/primaria-municipiului-balti-obligata-sa-furnizeze-jurnalistilor-informatiile-analitice-si-de-sinteza-despre-donatiile-care-au-ajuns-in-bugetul-public/>.

³ ADO Lex XXI, *Restaurantul „Prime” din Bălți – costă mult, plătește puțin*, <https://lex21.md/archives/5257>.

⁴ Hotărârea Curții de Conturi nr.12 din 31 martie 2022 cu privire la Raportul auditului conformității asupra procesului bugetar și gestionării patrimoniului public în anii 2018-2020 la unitatea administrativ-teritorială mun. Bălți, https://ccrm.md/ro/decision_details/1167/hotararea-nr12-din-31-martie-2022-cu-privire-la-raportul.

⁵ <https://esp.md/ro/podrobnosti/2023/07/04/din-ce-traiesc-si-ce-detin-consilierii-municipali-din-balti-o-trecere-revista>

I. ASPECTE METODOLOGICE

Scopul monitorizării a fost analiza aplicării de către Primăria municipiului Bălți a politicilor publice anticorupție, identificarea eventualelor probleme/deficiențe în aplicarea acestora și prezentarea propunerilor de îmbunătățire a situației.

Obiectul monitorizării l-au constituit politicile publice anticorupție „Asigurarea accesului la informații de interes public”, „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale”, „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile” și „Respectarea normelor de etică și deontologie”, prevăzute în Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției și în cadrul legal național (în speță, Legea privind achizițiile publice Nr. 131 din 03.07.2015⁶, Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate Nr. 132 din 17.06.2016⁷, Legea privind declararea averii și a intereselor personale Nr. 133 din 17.06.2016⁸, Legea integrității Nr. 82 din 25.05.2017⁹, Legea privind accesul la informațiile de interes public Nr. 148 din 09.06.2023¹⁰ etc.).

Subiect al monitorizării a fost Primăria municipiului Bălți.

Obiectivele monitorizării au constat în:

- analiza aplicării politicilor anticorupție privind accesul la informațiile de interes public și evaluarea măsurilor luate pentru a asigura transparența deciziilor și activităților administrative;
- monitorizarea conformității agenților publici din cadrul primăriei cu cerințele de declarare a averii și intereselor personale, pentru a identifica și remedia eventuale nereguli sau încălcări;
- evaluarea modului în care primăria administrează resursele publice, inclusiv terenurile și finanțele rambursabile și nerambursabile, pentru a identifica potențiale practici de corupție sau gestionare necorespunzătoare;
- monitorizarea respectării normelor de etică și deontologie în cadru primăriei și identificarea măsurilor care ar îmbunătăți comportamentul etic în administrație;
- elaborarea propunerilor pentru îmbunătățirea aplicării politicilor anticorupție, creșterea transparenței și responsabilității în cadrul primăriei.

Metodologia de monitorizare este similară cu cea utilizată de ADO Lex XXI în cercetările anterioare¹¹ și are la bază o serie de indicatori de evaluare cantitativi și calitativi. Indicatorii cantitativi, exacti și măsurabili, oferă posibilitatea de a măsura și compara activitățile desfășurate și sunt exprimați în termeni numerici sau procentuali (de ex., % răspunsurilor la solicitările oficiale de informații, % DAIP depuse tardiv etc.). Indicatorii calitativi pun în evidență opiniile reprezentanților anumitor grupuri țintă, spre exemplu, satisfacția beneficiarilor (de ex., a solicitanților de informații de interes public) față de calitatea serviciilor prestate.

Potrivit metodologiei de monitorizare, nivelul de realizare a acțiunilor relevante fiecărei politici în parte corespunde unuia din următoarele calificative: „Realizat”; „Parțial realizat”; „Nerealizat”. În rezultatul analizei

⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144456&lang=ro#

⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141823&lang=ro#

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142501&lang=ro#

⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142657&lang=ro#

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

¹¹ Raport de analiză a Bugetului în Domeniul Sportului din Perspectiva de Gen în mun. Bălți (<https://lex21.md/archives/5003>), Raport alternativ de monitorizare a planului local anticorupție – Florești (<https://lex21.md/archives/3529>).

informațiilor obținute în procesul monitorizării, au fost completate tabele descriptive pentru Primăria municipiului Bălți, în profilul politicilor monitorizate. Tabelele date includ acțiunile necesare implementării fiecărei politici anticorupție monitorizată, indicatorii corespunzători acestor acțiuni, precum și nivelul de realizare a acțiunilor relevante fiecărei politici în parte (termenul de realizare & calificativul). Spre final, fiecare secțiune include concluziile și problemele identificate în baza analizei indicatorilor cantitativi și calitativi, precum și recomandările pentru îmbunătățirea situației.

În calitate de metode de cercetare au fost utilizate: solicitarea informațiilor oficiale în baza unor scrisori adresate Primăriei municipiului Bălți; solicitarea informațiilor prin telefon și în cadrul vizitelor pe teren, inclusiv la Ghișeul unic operat de către Primăria orașului¹²; confruntarea informațiilor din diferite surse, inclusiv investigații realizate anterior de către echipa ADO Lex XXI¹³; evaluarea conținutului paginii web a Primăriei de Bălți¹⁴, a informațiilor plasate pe portalul MTender¹⁵ și pe Portalul declarațiilor de avere și interese personale al Autorității Naționale de Integritate (ANI).¹⁶

¹² <https://balti.md/ghiseul-unic/>

¹³ <https://lex21.md/archives/category/materiale-analitice>

¹⁴ <https://balti.md/>

¹⁵ <https://mtender.gov.md/>

¹⁶ <https://portal-declaratii.ani.md/>

II. CADRUL LEGAL RELEVANT

În cadrul raportului de monitorizare a fost analizată aplicarea a patru politici publice anticorupție: „Asigurarea accesului la informații de interes public”, „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale”, „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile”, și „Respectarea normelor de etică și deontologie”.

Politica publică anticorupție „Asigurarea accesului la informații de interes public” este reglementată prin *Legea privind accesul la informațiile de interes public Nr. 148 din 09.06.2023*, care a intrat în vigoare la 08.01.2024¹⁷. Principalele prevederi novatorii din lege sunt:

- micșorarea semnificativă a termenului pentru examinarea cererilor de la 15 zile lucrătoare la 10 zile calendaristice, cu posibilitatea extinderii cu cel mult 7 zile calendaristice în cazul în care cererea este complexă sau se solicită un volum mare de informații și impune timp suplimentar pentru prelucrare (anterior, Legea Nr. 982 din 11.05.2000 privind accesul la informație¹⁸ (art. 16) prevedea extinderea cu 5 zile lucrătoare);
- extinderea listei subiecților care constituie furnizori de informații, fiind incluse: întreprinderile de stat sau municipale; persoanele juridice de drept privat, controlate de autoritățile publice; persoanele juridice de drept privat care prestează servicii publice; întreprinderile energetice; partidele politice; organele de autoadministrare a profesiilor juridice;
- specificarea expresă că solicitanții de informații nu mai sunt obligați să aplice pe cerere semnătura electronică sau olografă;
- promovarea transparenței proactive prin publicarea, din oficiu, pe paginile web ale autorităților publice a unui spectru larg de informații de interes public (cap. II, articolul 10);
- instituirea Registrului cererilor de comunicare a informațiilor de interes public, în care autoritățile publice, instituțiile publice și întreprinderile de stat sau municipale vor ține o evidență separată a cererilor de acces la informație;
- stabilirea unor prevederi speciale cu privire la examinarea și soluționarea cauzelor judiciare privind contestarea acțiunilor sau inacțiunilor furnizorilor de informații;
- instituirea unui mecanism de sancționare și responsabilizare a furnizorilor de informații, care să asigure respectarea cadrului normativ.

Prevederi referitoare la aplicarea acestei politici publice se conțin și în *Legea integrității Nr. 82 din 25.05.2017*¹⁹. Mai exact, conform art. 21 (Asigurarea accesului la informații de interes public) al acestei Legi, conducătorii entităților publice și agenții publici au obligația de a furniza informații oficiale corecte și la timp, atât pentru chestiuni de interes public, cât și pentru probleme de interes personal ale cetățenilor.

Conducătorii entităților publice trebuie să desemneze agenți responsabili pentru furnizarea informațiilor, să asigure existența unui spațiu de documentare accesibil și să aprobe regulamente care să clarifice drepturile și obligațiile agenților publici în acest proces. De asemenea, aceștia sunt responsabili de facilitarea accesului la registrele de informații, desfășurarea transparentă a ședințelor publice, și de publicarea structurii, funcțiilor și programului entității publice, precum și a deciziilor importante.

¹⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

¹⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137924&lang=ro#

¹⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142657&lang=ro#

De reținut că la asigurarea accesului la informațiile cu caracter public, în speță a transparenței proactive (a conținutului paginilor web), autoritățile publice trebuie să se conducă și de prevederile *Hotărârii Guvernului Nr. 728 din 26.09.2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora*.²⁰

Politica publică anticorupție „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale” este reglementată, în primul rând, de *Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate Nr. 132 din 17.06.16*²¹. Legea în cauză reglementează funcțiile, atribuțiile, modul de funcționare a ANI, dar și stabilește modul de control al averilor și al intereselor personale, al respectării regimului juridic al conflictelor de interese, incompatibilităților și restricțiilor.

O altă lege relevantă domeniului este *Legea privind declararea averii și a intereselor personale Nr. 133 din 17.06.16*²², care stabilește obligația și modul de declarare a averii și a intereselor personale de către subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, precum și mecanismul de control al averii dobândite, al respectării regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Prevederile de mai sus sunt completate și de *Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative Nr. 134 din 17.06.16*²³, care aduce mai multe îmbunătățiri cadrului legal autohton ce se referă la integritate, dar și de *Legea integrității Nr. 82 din 25.05.2017*.

Conform *Legii integrității Nr. 82/2017* și *Legii privind declararea averii și intereselor personale Nr. 133/2016*, respectarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale are ca scop prevenirea îmbogățirii nejustificate și ilicite a agenților publici și a evitării conflictelor de interese în activitatea lor, precum și responsabilizarea pentru asemenea fapte. Agenții publici sunt obligați să depună declarația de avere și interese personale, în termenul și în modul prevăzute de legislația specială, a) în momentul angajării, numirii sau validării mandatului; b) anual; c) la încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu.

Totodată, conform articolului 13 (Respectarea regimului juridic al declarării averii și a intereselor personale) din *Legea integrității Nr. 82/2017*, conducătorul entității publice are obligația de a organiza și gestiona procedurile de declarare a averii și intereselor personale, conform legislației specifice. În acest sens, el trebuie să desemneze persoane responsabile pentru actualizarea continuă a Registrului electronic al subiecților declarării.

Politica publică anticorupție „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile” este reglementată prin mai multe acte legislative, cum ar fi: *Legea Nr. 229 din 23.09.2010 privind controlul financiar public intern*²⁴, *Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale Nr. 181 din 25.07.2014*²⁵, *Legea Nr. 131 din 03.07.2015 privind achizițiile publice*²⁶, care stabilesc cadrul general pentru implementarea măsurilor de transparență și responsabilitate financiară în entitățile publice.

Obligațiile detaliate referitoare la aplicarea politicii anticorupție sunt stabilite în art. 22 din *Legea integrității Nr. 82 din 25.05.2017*. Conform acestui articol, conducătorul entității publice are responsabilitatea de a organiza și asigura auditul intern, oferind resursele necesare pentru a asigura eficiența acestuia. De asemenea,

²⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139673&lang=ro

²¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141823&lang=ro#

²² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142501&lang=ro#

²³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=94165&lang=ro

²⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144429&lang=ro#

²⁵ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142656&lang=ro#

²⁶ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144456&lang=ro#

acesta trebuie să ofere independență organizațională și funcțională subdiviziunii de audit intern și să asigure independența acesteia în desfășurarea și raportarea activităților de audit intern.

În ceea ce privește achizițiile publice, Legea dată stipulează o serie de obligații ale conducătorului entității publice care îndeplinește condițiile de autoritate contractantă. Aceste obligații includ:

- crearea unui grup de lucru pentru achiziții publice;
- asigurarea participării reprezentanților societății civile în componența grupului de lucru în limitele personalului scriptic;
- asigurarea dreptului de vot consultativ sau a dreptului la opinie separată pentru acești reprezentanți;
- încheierea contractelor de achiziții publice și asigurarea executării și gestionării lor conform termenelor și condițiilor stabilite, printre altele.

Totodată, legea prevede că grupul de lucru pentru achiziții publice are responsabilitatea de a asigura eficiența achizițiilor publice, obiectivitatea și imparțialitatea în procedurile de achiziție publică, precum și publicitatea și transparența acestor proceduri. Printre atribuțiile grupului de lucru se numără și elaborarea planurilor anuale și trimestriale pentru efectuarea achizițiilor publice, întocmirea documentației de atribuire și a altor documente aplicabile, inițierea și desfășurarea procedurilor de achiziție publică, evaluarea și compararea ofertelor operatorilor economici, precum și atribuirea contractelor de achiziții publice & monitorizarea acestora.

Politica publică anticorupție „Respectarea normelor de etică și deontologie” este reglementată, în speță, de Legea integrității Nr. 82 din 25.05.2017 și Legea privind Codul de conduită a funcționarului public Nr. 25 din 22.02.2008.²⁷

În conformitate cu art. 11 din Legea integrității, recrutarea și promovarea agenților în cadrul entității publice se efectuează prin concurs, conform criteriilor transparente și obiective de selectare în bază de merit, calificare profesională, capacitate, competență și integritate profesională, fără a admite favorizarea intereselor private și a oricăror forme de discriminare pe motiv de sex, rasă, limbă, religie, opinii politice sau orice altă opinie, origine națională sau socială, altor forme de discriminare, în conformitate cu prevederile legislației speciale care reglementează activitatea diferitor categorii de entități și agenți publici.

În ceea ce privește normele de etică și deontologie în cadrul entității publice, în conformitate cu art. 23 din legea menționată, acestea trebuie să fie promovate de către conducător și agenții publici, în vederea instituirii unui climat de încredere și respect reciproc între cetățeni și entitatea publică, urmărind scopul creării și menținerii prestigiului, sporirii prestației, eliminării birocrăției și manifestărilor de corupție din cadrul entității publice. Publicul trebuie să fie informat cu privire la conduita etică și profesională la care cetățenii sunt îndreptățiți să se aștepte din partea conducătorului și a agenților publici în realizarea activității profesionale.

Conducătorul entității publice este obligat:

- să instituie și să implementeze norme de etică și deontologie ținând cont de specificul entității, standardele naționale și internaționale în domeniu sau, dacă adoptarea acestor norme este dată în competența altei autorități responsabile, să elaboreze și să propună spre adoptare proiectul acestor norme de etică și deontologie;
- să asigure instruirea agenților publici cu privire la normele de etică și deontologie;
- să ofere agenților publici exemplul propriu de respectare a normelor de etică și deontologie în activitatea pe care o desfășoară;
- să publice pe pagina web a entității normele de etică și deontologie adoptate;
- să creeze sau, după caz, să desemneze subdiviziunea responsabilă de monitorizarea respectării de către agenții publici a normelor de etică și deontologie;

²⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=107130&lang=ro#

- să tragă la răspundere disciplinară agenții publici care încalcă normele de etică și deontologie iar, în cazul în care încălcările admise întrunesc elementele unor contravenții sau infracțiuni, să sesizeze autoritatea anticorupție responsabilă.

Potrivit normelor citate, agenții publici sunt obligați să cunoască și să respecte normele de etică și deontologie adoptate în cadrul entității publice. Normele de etică și deontologie adoptate în cadrul entității publice se aplică în mod complementar cu prevederile Legii Nr. 25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, precum și ale legislației speciale care reglementează activitatea categoriilor respective de agenți publici.

III. EVALUAREA MODULUI DE APLICARE A POLITICILOR ANTICORUPȚIE ÎN CADRUL PRIMĂRIEI MUNICIPIULUI BĂLȚI

3.1 Politica publică anticorupție „Asigurarea accesului la informații de interes public”

În scopul monitorizării politicii „Asigurarea accesului la informații de interes public”, au fost expediate 13 cereri de acces la informație către Primăria municipiului Bălți. Printre subiectele abordate în solicitările de informații au fost: existența regulamentelor specifice (spre exemplu, regulamentul cu privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor), numărul de subiecți ai declarării averii și intereselor personale, numărul și tipul de instruiți oferite angajaților primăriei, existența ori lipsa cazurilor în care au fost trași la răspundere disciplinară agenții publici care au încălcat normele de etică și deontologie etc.

Totodată, ca parte a monitorizării de teren, inclusiv prin intermediul unei vizite de monitorizare în cadrul Primăriei municipiului Bălți la data de 5 iulie 2024, echipa de proiect a analizat dacă furnizorul de informații asigură un spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților; acordă asistența și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor etc.

Nr.	Acțiunea	Indicatori	Gradul de realizare
1.	Asigurarea accesului la informațiile de interes public în termenii prevăzuți de Legea privind accesul la informație ²⁸ și oferirea acestora într-un mod transparent, evitând răspunsurile ambigue, formale sau incomplete.	➤ Numărul de răspunsuri primite în raport cu numărul de cereri de acces la informație expediate. ➤ Numărul de răspunsuri primite <i>în termen</i> în raport cu numărul de cereri de acces la informație expediate. ➤ Prezența, în răspunsurile oficiale emise de către Primăria municipiului Bălți, a unor informații complete și explicite.	Acțiune realizată parțial ²⁹
2.	Asigurarea unui spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților.	• Existența, în cadrul Primăriei mun. Bălți, a unui spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților.	Acțiune realizată
3.	Elaborarea și aplicarea regulamentului cu privire la drepturile și obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale.	• Existența și aplicarea corespunzătoare a regulamentului cu privire la drepturile și obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale.	Acțiune realizată parțial ³⁰

²⁸ 10 zile calendaristice, cu posibilitatea extinderii cu cel mult 7 zile calendaristice în cazul în care cererea este complexă sau se solicită un volum mare de informații și impune timp suplimentar pentru prelucrare.

²⁹ Acțiunea este parțial realizată, deoarece din cele 13 cereri de acces la informație trimise către Primăria mun. Bălți de ADO Lex XXI, au fost primite răspunsuri la 12, dintre care 7 în termenele legale.

³⁰ Acțiunea este parțial realizată, deoarece nu există certitudinea că primăria dispune de un Regulament privind drepturile și obligațiile agenților publici în furnizarea documentelor și informațiilor oficiale (nu a fost oferit un răspuns la solicitarea de informații). Totuși, cerințele privind organizarea și funcționarea Zonei de informare, aprobate prin dispoziția primarului Nr. 18 din 23.01.2024, ar putea constitui baza pentru elaborarea unui astfel de Regulament.

4.	Plasarea, pe pagina web a Primăriei mun. Bălți, a principalelor informații de interes public (în conformitate cu Legea 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public și HG 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora).	Existența pe pagina web a informațiilor, inclusiv: • datele privind conducerea autorității sau instituției publice și privind funcționarii publici, adresa de poștă electronică și numărul de telefon ale acestora; • raportul anual privind activitatea autorității sau instituției publice, planurile de activitate anuale, strategiile de dezvoltare privind activitatea autorității sau instituției publice, bugetul – în cazul instituțiilor bugetare; • datele privind achizițiile publice, care cuprind planul anual de achiziții, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice și, după caz, alte informații relevante; • datele privind evenimentele oficiale organizate de autoritatea sau instituția publică (ședințe, întâlniri, conferințe de presă, colegii și altele), precum și privind deciziile adoptate la astfel de întruniri publice etc.	Acțiune realizată parțial ³¹
----	---	---	---

Evaluarea modului de aplicare a politicii „Asigurarea accesului la informații de interes public”:

Acțiunea 1. Asigurarea accesului la informațiile de interes public în termenii prevăzuți de Legea privind accesul la informație și oferirea acestora într-un mod transparent, evitând răspunsurile ambigue, formale sau incomplete.

Dintre cele 13 cereri de acces la informație expediate la adresa Primăriei mun. Bălți de către ADO Lex XXI, au fost recepționate răspunsuri la 12³², dintre care 7 - cu respectarea termenelor prevăzute de legislația în vigoare³³. N-a fost recepționat răspunsul la cererea de acces la informație nr. 100/24 din 09.07.2024 ce ține de numirea și instruirea funcționarilor responsabili pentru efectuarea procedurilor de furnizare a informațiilor oficiale, precum și existența unui regulament cu privire la drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor, printre altele.

Astfel, deși Primăria Bălți n-a oferit răspuns la una din solicitările de informații și a depășit, în unele cazuri, termenele prevăzute de legislația în vigoare, răspunsurile primite au fost complete, incluzând toate datele solicitate. În acest context sunt relevante următoarele exemple:

³¹ Acțiunea este parțial realizată deoarece, deși pagina web a primăriei include informații importante (precum structura organizatorică, detalii despre conducere, programe și proiecte, date privind ocuparea în serviciul public, programul de audiență, modul de depunere a petițiilor), unele informații obligatorii legate de transparența proactivă fie lipsesc, fie nu sunt actualizate.

³² Cererile de acces la informație expediate către Primăria municipiului Bălți pot fi găsite în Anexa nr. 1, iar răspunsurile recepționate de la Primăria municipiului Bălți – în Anexa nr. 2.

³³ În cazul a 5 cereri de acces la informație răspunsurile au fost primite cu depășirea termenelor prevăzute de legislație (scrisorile nr. 105/24, nr. 106/24, nr. 107/24, nr. 108/24 și nr. 110/24 din 09.07.2024).

Exemplul 1: În răspunsul la solicitările nr. 102/24, 103/24, 104/24 și 112/24 referitoare la Codul de etică al instituției, lista nominală a subiecților declarării și Registrul declarațiilor privind conflictele de interese, Primăria municipiului Bălți a oferit detalii cu privire la aprobarea și implementarea Codului de etică și conduită profesională, precum și procedurile privind declararea averii și intereselor personale. Răspunsul a fost complet și explicit, fiind oferite:

- informații concrete despre dispoziția primarului prin care a fost aprobat codul în cauză, precum și procedura de informare a angajaților despre conținutul codului;
- responsabilitățile Direcției resurse umane în monitorizarea respectării normelor de etică și procedurile pentru tratarea eventualelor abateri;
- numărul subiecților declarării averii și intereselor personale (355 persoane), divizați pe categorii: demnitari publici, consilieri municipali, conducători de organizații publice și adjuncți ai acestora, funcționari publici;
- informații detaliate în anexe (Codul de etică, lista nominală a subiecților declarării și Registrul declarațiilor privind conflictele de interese).

Exemplul 2: În răspunsul la cererea nr. 111/24 din 09.07.2024 privind procedurile de achiziții publice anulate în anii 2023-2024, primăria de Bălți detaliază procedurile de achiziție anulate în această perioadă de timp, indicând motivele concrete și legislația aplicabilă pentru fiecare anulare. Răspuns este considerat complet și explicit întrucât:

- fiecare procedură de achiziție publică anulată a fost descrisă în detaliu, incluzând obiectul achiziției, operatorii economici participanți și motivele exacte de anulare;
- fiecare motiv de anulare a fost susținut de referințe la articole din Legea 131/2015;
- au fost oferite linkuri ale anunțurilor de participare și deciziilor de anulare pe portalul MTender, asigurând transparență și posibilitatea de verificare a informațiilor.

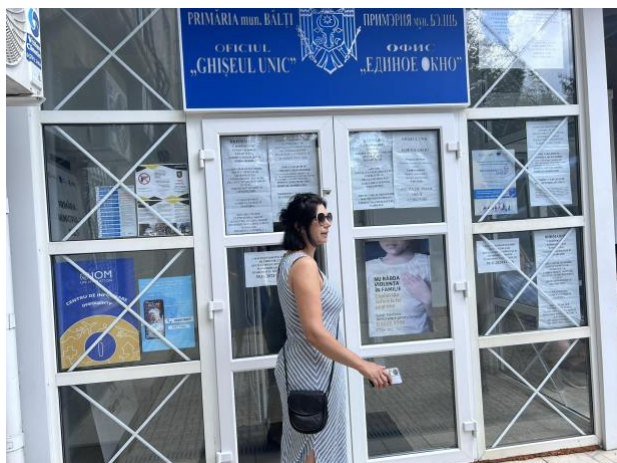
Astfel, constatăm că răspunsurile oferite de primărie au fost bine structurate, incluzând detalii relevante și fiind susținute de referințe la legislație. Primăria a evitat răspunsuri vagi, formale și incomplete. De asemenea, răspunsurile au inclus, de regulă, anexe cu documente suplimentare detaliate. În cazul solicitărilor legate de Codul de etică și conflictul de interese, primăria a furnizat anexe detaliate ce cuprind Codul de etică, lista nominală a subiecților declarării și registrul declarațiilor privind conflictele de interese. În plus, răspunsurile primăriei conțin și date de contact ale persoanelor responsabile, oferind cetățenilor posibilitatea de a solicita clarificări suplimentare.

Acțiunea 2. Asigurarea unui spațiu amenajat pentru documentare, accesibil solicitanților.

Pe data de 5 iulie 2024, echipa ADO Lex XXI a efectuat o vizită de monitorizare în cadrul Primăriei municipiului Bălți pentru a vedea dacă primăria asigură un spațiu amenajat pentru documentare și dacă oferă asistența și sprijinul necesar solicitanților pentru căutarea și identificarea informațiilor. În urma acestei vizite, au fost analizate două aspecte principale: ghișeul unic și panourile informative din incinta primăriei.

➤ **Ghișeul unic**

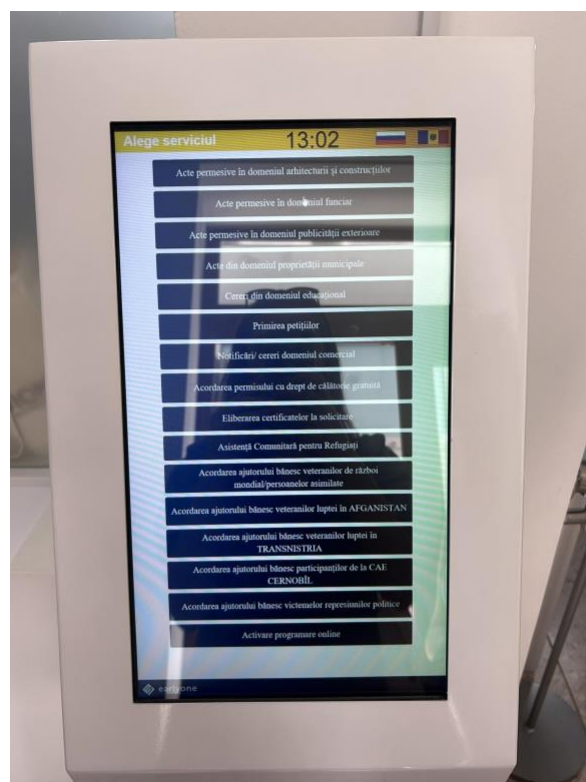
La intrarea în clădire, cetățenii sunt întâmpinați de un dispozitiv electronic care le permite să selecteze serviciul pentru care au venit și scopul vizitei lor, primind un tichet pentru a intra în rândul de așteptare. Acest sistem bine organizat eficientizează gestionarea fluxului de persoane și reduce timpul de așteptare.

În cadrul vizitei pe teren a echipei de monitorizare, personalul de la ghișeul unic a fost prietenos și profesionist, oferind asistență necesară fiecărui solicitant. Ghișeul este bine dotat, având aer condiționat, apă potabilă și chiar un spațiu de joacă pentru copii, ceea ce asigură un grad ridicat de confort pentru cetățenii care se adresează la primărie. Ghișeul unic funcționează de la ora 8:00 până la ora 17:00, dimineața fiind dedicată depunerii actelor, iar după-amiaza - eliberării documentelor.

Ghișeul unic din cadrul Primăriei Bălți oferă o gamă largă de servicii, inclusiv:

- Eliberarea actelor permissive în domeniul arhitecturii și construcțiilor;
- Eliberarea actelor permissive în domeniul funciar;
- Eliberarea actelor permissive în domeniul publicității exterioare;
- Depunerea cererilor în domeniul educațional;
- Acordarea permiselor cu drept de călătorie gratuită;
- Eliberarea certificatelor la solicitare;
- Oferirea de asistență comunitară pentru refugiați;
- Primirea petițiilor etc.

➤ Panourile informative

În incinta Primăriei Bălți au fost amplasate panouri informative care conțin informații la diferite subiecte, inclusiv:

- Procedurile de depunere a cererilor pentru eliberarea pașapoartelor;
- Informațiile despre publicitate și comerț, inclusiv notificarea începerii activității de comerț;
- Relațiile funciare și privatizarea apartamentelor;
- Procedurile pentru obținerea permiselor de exportare a averii în cazul plecării definitive;
- Locurile de muncă disponibile la Direcția Ocupării Forței de Muncă (DOFM) Bălți;
- Datele de contact ale diverselor departamente, inclusiv arhiva;
- Informațiile despre recensământul din 2024;
- Graficul audiențelor cetățenilor efectuate de consilierii municipali și deputații de la Bălți;
- Deciziile cu privire la inițierea consultărilor publice.

Cu toate acestea, monitorii au identificat anumite probleme, în speță, amplasarea pe panouri/perete a unor documente voluminoase, ceea ce face dificil accesul rapid la informații. Ar fi mai eficientă postarea unor afișe/postere care să anunțe, spre exemplu, data, locul și subiectul consultărilor publice. De asemenea, unele documente sunt disponibile doar în limba rusă, fără traducerea în română, ceea ce poate crea dificultăți pentru cei care nu vorbesc limba rusă.

Astfel, am putea conchide că Primăria municipiului Bălți a reușit să creeze un spațiu bine amenajat și accesibil pentru documentare prin implementarea unui ghișeu unic modern și eficient, precum și prin amplasarea de panouri informative care conțin date relevante pentru cetățeni. Ghișeul unic este bine organizat, rapid și confortabil, personalul - respectuos și profesionist, iar facilitățile disponibile asigură un grad ridicat de confort pentru cetățeni.

Panourile informative acoperă o gamă largă de subiecte importante și oferă cetățenilor acces la informații relevante. Cu toate acestea, există rezerve pentru îmbunătățiri, cum ar fi simplificarea afișării deciziilor și asigurarea bilingvismului documentelor, – ajustări care ar facilita accesul cetățenilor la informațiile de interes public.

Acțiunea 3. Elaborarea și aplicarea regulamentului cu privire la obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor, informațiilor oficiale.

La data de 09.07.2024, ADO Lex XXI a expediat o cerere de acces la informație (nr. 100/24) către Primăria municipiului Bălți, solicitând copia regulamentului care stipulează drepturile și obligațiile funcționarilor publici în procesul de furnizare a documentelor și informațiilor oficiale. Conform legislației în vigoare, termenul de răspuns pentru astfel de solicitări este de 10 zile calendaristice. Cu toate acestea, până la data perfectării raportului de monitorizare, n-a fost primit niciun răspuns din partea primăriei.

Mai este de reținut că, în cadrul unei monitorizări efectuate de ADO Lex XXI în anul 2023, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Familiei (DGASSPF) Bălți a informat că regulamentul care stipulează drepturile și obligațiile funcționarilor în procesul de furnizare a documentelor și informațiilor oficiale este în curs de elaborare în cadrul primăriei.³⁴

Este de remarcat și faptul că pe pagina web a Primăriei Bălți este plasată Dispoziția Primarului Nr. 18 din 23.01.2024³⁵, prin care a fost aprobat Mecanismul privind organizarea și desfășurarea activității Zonei de informare a Primăriei municipiului Bălți. Documentul stabilește că în Zona de informare lucrează doi specialiști principali din cadrul Direcției relații cu publicul, care au următoarele atribuții de bază:

- Asigurarea accesului la informații și transparența serviciilor primăriei;
- Menținerea unei imagini favorabile a Primăriei municipiului Bălți;
- Gestionarea fluxului de cetățeni și oferirea suportului necesar pentru întocmirea și depunerea petițiilor;
- Furnizarea informațiilor necesare despre activitatea primăriei, programe, proiecte, și evenimente publice;
- Oferirea de broșuri, pliante și alte materiale informative.

Documentul menționează și principiile fundamentale de activitate în Zona de informare, printre care: transparența și deschiderea în comunicarea cu cetățenii, accesibilitatea și disponibilitatea pentru toți cetățenii,

³⁴ Scrisoarea DGASSPF Bălți nr. 01-15/269 din 12.04.2023.

³⁵ <https://balti.md/wp-content/uploads/2024/01/dpmb-18-din-23.01.2024-ro.pdf>

calitatea și promptitudinea în furnizarea informațiilor, respectul și confidențialitatea în comunicarea cu cetățenii, nediscriminarea și egalitatea în accesul la informații.

Astfel, deși echipa ADO Lex XXI n-a reușit să obțină copia regulamentului privind drepturile și obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor și informațiilor oficiale, Dispoziția Primarului Nr. 18 din 23.01.2024 oferă o structură clară și detaliată referitoare la organizarea și funcționarea Zonei de informare a Primăriei municipiului Bălți. Această dispoziție ar putea servi ca bază pentru dezvoltarea unui regulament mai cuprinzător care să stipuleze obligațiile agenților publici în procesul de furnizare a documentelor și informațiilor oficiale.

Acțiunea 4. Plasarea, pe pagina web a Primăriei municipiului Bălți, a principalelor informații de interes public

În urma analizei informațiilor de pe [pagina web a Primăriei municipiului Bălți](#)³⁶ prin prisma cerințelor stabilite de Legea 148/2023 și HG 728/2023, s-a constatat prezența următoarelor informații de interes public:

Informații disponibile pe pagina web a primăriei

- ⇒ Structura organizatorică: [organigrama](#) primăriei, adresele poștale, numerele de telefon și alte rechizite ale autorității publice, [numărul angajaților](#) și [numerele de telefon](#) ale serviciilor de informație ale autorității publice.
- ⇒ Datele privind conducerea autorității publice: informații despre [primarul](#) Alexandr Petkov, [viceprimarii](#) Dubițkaia Tatiana Anatol și Șmulșchii Ghenadie Leonid, și [secretarul](#) consiliului Irina Serdiuc, inclusiv CV-uri detaliate.
- ⇒ Programe și proiecte: datele despre programele și proiectele, inclusiv de asistență tehnică, ale căror beneficiari sau executanți sunt autoritățile administrației publice, sunt disponibile în secțiunea „Investiții”, subdivizată în „[Proiecte în curs de implementare](#)” și „[Proiecte implementate](#)”.
- ⇒ Achiziții publice (cu redirectionare la platforma MTender): [planurile anuale](#) și modificările la planurile anuale de achiziții din 2017 până în 2024, [anunțurile de intenție](#) din 2016 până în 2023, [invitațiile de participare](#) (ultima pe 31 iulie 2024) și [contractele de achiziții](#) din 2017 până în 2024. Contractele sunt dezagregate pe diverse direcții: Aparatul primăriei, Direcția generală financiar-economică, Direcția cultură, Direcția învățământ, tineret și sport.
- ⇒ Anunțuri/informații pentru public: [anunțurile](#) sunt actualizate regulat, ultimul fiind postat pe 6 august 2024, privind concertul caritabil „Mugurul speranței”. Diverse informații de interes public, precum „Telefonul direct”, „Telefonul Cetățeanului”, sinteza evenimentelor și buletinul informativ „PRIMĂRIA TRANSPARENTĂ”, sunt bine gestionate și actualizate.
- ⇒ Posturi vacante: informațiile despre [posturile vacante](#) sunt actualizate regulat, ultima postare fiind pe 2 august 2024.
- ⇒ Bugetul: Pagina web a Primăriei mun. Bălți conține informații cuprinzătoare privind [aprobarea](#), [rectificarea](#) și [executarea](#) bugetului municipal (2016-curent), precum și date despre [aprobarea](#) și [executarea](#) bugetului pentru cetățeni (bugetul civic).

Cu toate acestea, un șir lung de informații esențiale sunt parțial disponibile sau neactualizate. Spre exemplu, [componenta](#) comisiei de evidență și evaluare a cadourilor a fost postată ultima dată pe 12 ianuarie 2021 și nu a fost actualizată de atunci. Informațiile privind [vizitele oficiale](#) sunt incomplete, ultima postare fiind din 25 ianuarie 2022, deși au avut loc vizite ulterior acestei date. [Anunțurile de intenție](#) privind achizițiile

³⁶ Analiza conținutului paginii web efectuată la 9 august 2024.

publice sunt publicate din 2016 până în 2023, însă lipsesc date pentru anul 2024. Ultima actualizare pentru secțiunea „Proiecte în curs de implementare” a Primăriei a fost făcută pe 7 septembrie 2022. [Actele normative](#) care reglementează organizarea și funcționarea autorității publice sunt publicate și actualizate din 2018 până în 2024, însă lipsesc referințele la site-ul web <https://www.legis.md/>, unde poate fi accesat și vizualizat Registrul de stat al actelor juridice.

De asemenea, lipsesc rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, iar [dările de seamă](#) de atribuire a contractelor de achiziții publice nu sunt conforme cu Hotărârea Guvernului Nr. 10 din 20.01.2021 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice³⁷. Pentru [deplasările de serviciu](#), nu sunt prezentate devizul și sursa de finanțare a cheltuielilor, conform p. 8 din Hotărârea Guvernului Nr. 728 din 26.09.2023 privind site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora. Nu în ultimul rând, datele privind desfășurarea procesului decizional sunt incomplete, lipsind sinteza recomandărilor cu referință la portalul guvernamental <https://particip.gov.md> (p. 15 din HG 728/2023).

Astfel, Primăria municipiului Bălți publică informații precum organigrama, datele de contact, CV-urile conducerii, proiectele în curs de implementare și finalizate, planurile anuale de achiziții (2017-2024), anunțurile de intenție (2016-2023), anunțurile pentru public, posturile vacante și bugetul municipal (2016-curent). Cu toate acestea, lipsesc sau nu sunt actualizate informații importante, precum componența actualizată a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, detalii despre vizitele oficiale, anunțurile de intenție pentru 2024, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, și detalii despre deplasările de serviciu. De asemenea, lipsesc hyperlink-uri către Registrul de stat al actelor juridice și sinteza recomandărilor privind procesul decizional cu referință la portalul guvernamental <https://particip.gov.md>.

În acest context, Primăria trebuie să completeze și actualizeze informațiile de pe pagina sa web, luând în considerație cerințele privind transparența proactivă stipulate în Legea 148/2023³⁸ și HG 728/2023.³⁹

Concluzii și recomandări privind aplicarea politicii

Concluzii

- ⇒ Din 13 cereri de acces la informație au fost recepționate răspunsuri la 12, inclusiv la 7 din ele – în termenele prevăzute de legislație, ceea ce atestă un grad de realizare parțial a cerințelor de respectare a termenelor de expediere a răspunsurilor la solicitările de informații.
- ⇒ Răspunsurile la solicitările de informații au fost detaliate, explicite, însoțite în anexe de documente relevante.
- ⇒ Ghișeul unic din cadrul Primăriei Bălți este bine organizat și modern, oferă cetățenilor un acces facil la diverse servicii. Personalul este prietenos și profesionist, iar facilitățile includ apă, aer condiționat și un spațiu de joacă pentru copii.
- ⇒ Panourile informative din incinta primăriei conțin informații relevante, însă unele dintre acestea nu sunt actualizate; o parte din documente sunt disponibile doar în limba rusă.
- ⇒ Nu există certitudinea că primăria dispune de un Regulament privind drepturile și obligațiile agenților publici în furnizarea documentelor și informațiilor oficiale (n-a fost oferit un răspuns la solicitarea respectivă de informații). Cerințele privind organizarea și funcționarea Zonei de informare, aprobate

³⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125242&lang=ro

³⁸ Articolul 10 din legea citată https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137908&lang=ro

³⁹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=139673&lang=ro

prin dispoziția primarului Nr. 18 din 23.01.2024 ar putea fi dezvoltate/ajustate la rigorile Legii privind accesul la informații de interes public nr. 148/2023.

- ⇒ Deși pagina web a primăriei conține o serie de informații importate (în speță, structura organizatorică, informații despre conducere, programe și proiecte, date privind încadrarea în serviciul public, orele de primire în audiență, modul de depunere a petițiilor), o parte din informațiile obligatorii ce țin de transparența proactivă lipsesc sau nu sunt actualizate (componenta actualizată a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, detalii despre vizitele oficiale, anunțurile de intenție pentru anul 2024, ultimele actualizări pentru secțiunea „Proiecte în curs de implementare”, referințe către site-ul legis.md, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, dările de seamă conforme cu HG Nr. 10/2021, detaliile privind deplasările de serviciu, și sinteza recomandărilor în procesul decizional cu referință la portalul guvernamental <https://particip.gov.md>).

Recomandări

- ⇒ Asigurarea instruirii continue a personalului antrenat în examinarea cererilor de acces la informație și petițiilor cu prevederile cadrului legal din domeniu;
- ⇒ Oferirea posibilității de a expedia, prin intermediul paginii web, a cererilor de acces la informație și a petițiilor electronice;
- ⇒ Completarea și actualizarea conținutului paginii web în conformitate cu prevederile Legii 148/2023 și HG 728/2023, inclusiv plasarea și actualizarea informațiilor (în speță, componenta actualizată a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, detalii despre vizitele oficiale, anunțurile de intenție pentru anul 2024, ultimele actualizări pentru secțiunea „Proiecte în curs de implementare”, referințe către site-ul legis.md, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, dările de seamă conforme cu HG Nr. 10/2021, detaliile privind deplasările de serviciu, și sinteza recomandărilor în procesul decizional);
- ⇒ Asigurarea traducerii și plasării pe panourile informative din incinta primăriei a documentelor/actelor administrative în limba română pentru a facilita accesul cetățenilor la informații;
- ⇒ Elaborarea, adoptarea și implementarea unui regulament intern privind drepturile și obligațiile agenților publici în furnizarea documentelor și informațiilor oficiale, plasarea acestui document pe pagina web a primăriei și panourile informative.

3.2 Politica publică anticorupție „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale”

În scopul monitorizării politicii „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale” au fost analizate informațiile din declarațiile de avere și interese personale (DAIP) depuse de 39 subiecți ai declarării din cadrul Primăriei municipiului Bălți în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea mandatului și la încetarea acestuia). Declarațiile au fost preluate de pe Portalul declarațiilor ANI.⁴⁰

În acest context, s-a analizat dacă subiecții declarării au depus DAIP potrivit Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, inclusiv dacă declarațiile au fost depuse în termen. De asemenea, au fost analizate informațiile referitoare la valoarea bunurilor mobile și imobile, inclusiv cea de piață (autoturisme, case, apartamente, terenuri) și eventuala subapreciere a acestor bunuri; donațiile/transferurile valoarea cărora ar putea trezi semne de întrebare, reflectarea în DAIP a calității de asociat, acționar sau membru în diverse structuri economice și organizații etc.

În cadrul Primăriei de Bălți activează **149** subiecți ai declarării (Anexa nr. 3). Echipa de monitorizare s-a focusat asupra a **39** subiecți ai declarării, după cum urmează:

- Persoanele care dețin funcții de demnitate publică prevăzute în Legea Nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică:

1. Petkov Alexandr (primar al municipiului Bălți din 20.11.2023)
2. Șmulșchii Ghenadie (viceprimar al municipiului Bălți din 15.11.2019)
3. Dubițkaia Tatiana (viceprimară a municipiului Bălți din 15.11.2019)

Consilierii municipali:

1. Pleșca Eduard	19. Gorcinschi Virginia
2. Grițco Elena	20. Gusan Valentin
3. Negruța Lilia	21. Beșliu Iurie
4. Negara Marina	22. Spatari Svetlana
5. Chetrari Marcel	23. Dogotari Andrei
6. Revenco Valentin	24. Garbuz Veronica
7. Chimoz Ruslan	25. Ghilețchi Alina
8. Șciupac Andrei	26. Svetlicinîi Anastasia
9. Smolearciuc Iana	27. Șcerbacov Ivan
10. Balan Petru-Pavel	28. Pascal Zinaida
11. Șubernetchi Ivan	29. Știrbu Ala
12. Moroșan Maxim	30. Grigorișin Nicolai
13. Voicu Pavel	31. Craevscaia-Derenova Cristina
14. Gramma Serghei	32. Jucov Veaceslav
15. Mihailevscaia Anna-Maria	33. Cebanenco Diana
16. Ciocati Iana	34. Gustoi Alexandr
17. Bordeniuc Maria	35. Rusu Victor
18. Nogali Vitalie	36. Roșca Veaceslav

⁴⁰ <https://portal-declaratii.ani.md/>

Nr.	Acțiunea	Indicatori	Gradul de realizare
1.	Depunerea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a declarațiilor de avere și interese personale (DAIP) în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea/încetarea mandatului) ⁴¹	➤ Numărul de DAIP depuse de subiecții declarării supuși monitorizării în anul 2024.	Acțiune realizată parțial ⁴²
2.	Depunerea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a DAIP în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea/încetarea mandatului), în termenul legal	➤ Numărul de DAIP depuse de subiecții declarării supuși monitorizării în anul 2024, <u>în termenul stabilit de lege.</u>	Acțiune realizată parțial ⁴³
3.	Completarea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a DAIP într-un mod veridic și complet	• Lipsa carențelor și neregulilor în completarea DAIP în anul 2024.	Acțiune realizată parțial ⁴⁴

Evaluarea modului de aplicare a politicii „Respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale”:

Acțiunea 1. Depunerea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a declarațiilor de avere și interese personale (DAIP) în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea/încetarea mandatului).

În urma analizei datelor de pe Portalul declarațiilor ANI <https://portal-declaratii.ani.md/>, constatăm că 35 dintre cei 39 subiecți ai declarării supuși monitorizării (90%) și-au depus declarațiile de avere și interese personale (DAIP) în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea mandatului și la încetarea acestuia). Consilierii Victor Rusu, Maria Bordeniuc, Ivan Șcerbacov și Andrei Dogotari⁴⁵ n-au depus DAIP anuale pentru anul 2023.⁴⁶

Acțiunea 2. Depunerea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a DAIP în anul 2024 (DAIP anuale pentru a. 2023, la validarea/încetarea mandatului), în termenul legal.

⁴¹ Până la data perfectării raportului de monitorizare (9 septembrie 2024).

⁴² Acțiunea este realizată parțial deoarece doar 90% dintre subiecții declarării supuși monitorizării și-au depus declarațiile de avere și interese personale (DAIP) în anul 2024.

⁴³ Acțiunea este realizată parțial fiindcă doar 85% dintre subiecții declarării supuși monitorizării au respectat termenele de depunere a declarațiilor.

⁴⁴ Acțiunea este realizată parțial pentru că au fost identificate aparențe de subapreciere a valorii unor bunuri declarate (de regulă, case/apartamente, automobile); observate cazuri de neindicare a imobilelor în care locuiesc subiecții declarării (eventual, cu titlu de abitație/chirie), precum și donații/cadouri care ar genera semne de întrebare privitor la capacitatea donatorilor de a le oferi.

⁴⁵ La 15 decembrie 2023, consilierul municipal Andrei Dogotari a renunțat la mandatul său, însă fără a depune DAIP la încetarea mandatului. De reținut că acest consilier n-a depus DAIP nici la validarea mandatului.

⁴⁶ Victor Rusu, Maria Bordeniuc, Ivan Șcerbacov au depus DAIP doar la validarea mandatului (la finele anului 2023/începutul anului 2024), iar Andrei Dogotari n-a depus DAIP nici la validarea mandatului, nici DAIP anuală pentru anul 2023.

Persoanele cu funcții de demnitate publică (primarii și viceprimarii), precum și consilierii locali (inclusiv municipali), au obligația de a depune declarațiile de avere și interese personale (DAIP) anuale până la data de 31 martie; cele la validarea mandatului – în termen de 30 de zile de la validarea mandatului; și cele la încetarea mandatului – la fel, în termen de 30 de zile. În tabelul de mai jos, sunt reflectate informațiile despre respectarea termenelor respective de către subiecții declarării care au depus declarații:

Numele, prenumele subiectului monitorizării	Tipul de DAIP depusă & data depunerii DAIP	Data validării/încetării mandatului	Termen respectat (Da/Nu)
Petkov Alexandr, primar	Anuală pentru 2023 30.03.2024	Numire în funcție: 20.11.2023	Da
Șmulșchii Ghenadie, viceprimar	Anuală pentru 2023 15.03.2024 ⁴⁷ și 26.03.24 ⁴⁸	Numire în funcție: 15.11.2019	Da
Dubițkaia Tatiana, viceprimară	Anuală pentru 2023 30.03.2024	Numire în funcție: 15.11.2019	Da
Pleșca Eduard, consilier	La angajare/numire 19.02.2024	Validare: 26.01.2024	Da
Negruța Lilia, consilieră	Anuală pentru 2023 06.01.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Negara Marina, consilieră	Anuală pentru 2023 13.02.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Chetrari Marcel, consilier	Anuală pentru 2023 30.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Revenco Valentin, consilier	Anuală pentru 2023 27.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Chirnoz Ruslan, consilier	Anuală pentru 2023 20.01.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Șciupac Andrei, consilier	Anuală pentru 2023 26.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Smolearciuc Iana, consilieră	Anuală pentru 2023 06.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Balan Petru-Pavel, consilier	Anuală pentru 2023 11.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Șubernetchi Ivan, consilier	Anuală pentru 2023 31.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Moroșan Maxim, consilier	Anuală pentru 2023 26.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Voicu Pavel, consilier	Anuală pentru 2023 13.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Gramma Serghei, consilier	Anuală pentru 2023 29.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Mihailevscaia Anna-Maria, consilieră	Anuală pentru 2023 30.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Ciocati Iana, consilieră	Anuală pentru 2023 14.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Nogali Vitalie, consilier	Anuală pentru 2023 15.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da

⁴⁷ Inițială

⁴⁸ Rectificată

Gorcinschi Virginia, consilieră	La angajare/numire 19.07.2024, tardiv	Validare: 19.05.2024	Nu
Gusan Valentin, consilier	Anuală pentru 2023 13.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Beșliu Iurie, consilier	Anuală pentru 2023 31.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Spatari Svetlana, consilieră	Anuală pentru 2023 12.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Garbuz Veronica, consilieră	Anuală pentru 2023 31.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Ghilețchi Alina, consilieră	La angajare/numire 30.01.2024	Validare: 20.11.2023	Nu
Svetlicinîi Anastasia, consilieră	Anuală pentru 2023 11.04.2024	Validare: 20.11.2023	Nu
Pascal Zinaida, consilieră	Anuală pentru 2023 03.04.2024	Validare: 20.11.2023	Nu
Știrbu Ala, consilieră	Anuală pentru 2023 29.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Grigorișin Nicolai, consilier	Anuală pentru 2023 29.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Craevscaia-Derenova Cristina, consilieră	Anuală pentru 2023 30.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Jucov Veaceslav, consilier	La angajare/numire 26.03.2024	Validare: 20.11.2023	Nu
	Anuală 26.03.2024		Da
Cebanenco Diana, consilieră	Anuală pentru 2023 29.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da
Gustoi Alexandr, consilier	Anuală pentru 2023 25.03.2024	Validare: 20.11.2023	Da

Astfel, majoritatea subiecților declarării care au depus DAIP în anul 2024 (85%) au respectat termenele de depunere a declarațiilor. Cu toate acestea, Gorcinschi Virginia, Ghilețchi Alina, Svetlicinîi Anastasia, Pascal Zinaida și Jucov Veaceslav au depus declarațiile cu depășirea termenului/tardiv.

Acțiunea 3. Completarea, de către subiecții declarării supuși monitorizării, a DAIP într-un mod veridic și complet.

În urma monitorizării declarațiilor de avere și interese personale ale subiecților declarării din Primăria municipiului Bălți pentru anul 2023, au fost identificate câteva cazuri care ridică semne de întrebare privind respectarea regimului de incompatibilități și corectitudinea declarării veniturilor și proprietăților.

- Șmulșchii Ghenadie, viceprimar⁴⁹:
⇒ A declarat că este președinte al Consiliului de Administrație la câteva întreprinderi municipale, fiind remunerat pentru exercitarea acestor activități: Î.M. Asociația Piețelor din Bălți (plăți

⁴⁹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/915347/3>

salariale de 8.000 MDL), Î.M. Amenajarea Teritoriului și Spații Verzi Bălți (plăți salariale de 6.000 MDL) și Î.M. Direcția de Troleibuze din Bălți (plăți salariale de 8.000 MDL). Este de reținut că potrivit art. 12 din *Legea Nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică*⁵⁰, demnitarii publici (inclusiv primarii și viceprimarii) nu sunt în drept să desfășoare orice altă activitate remunerată, cu excepția activităților didactice și științifice. De asemenea, art. 84 din *Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală*⁵¹, specifică faptul că primarii și viceprimarii nu au dreptul să dețină alte funcții retribuite pe durata mandatului, cu excepția activităților științifice, didactice și de creație.

- Dubițkaia Tatiana, viceprimară⁵²:
 - ⇒ A declarat remunerația de membră a Consiliului de Administrație primită de la două întreprinderi municipale: Î.M. Asociația Piețelor din Bălți (plăți salariale de 8.000 MDL) și Î.M. Direcția de Troleibuze din Bălți (plăți salariale de 8.000 MDL), ceea ce ar putea reprezenta o incompatibilitate.
- Grițco Elena, consilieră municipală⁵³:
 - ⇒ A declarat un apartament de 82 mp obținut prin donatie în anul 2022 (donatie pe parcursul serviciului public), cu o valoare declarată de 245.823 MDL (valoarea indicată a bunului corespunde cu valoarea de piață a acestuia).
- Negară Marina, consilieră municipală⁵⁴:
 - ⇒ Nu a declarat nici salariu, nici bunuri imobile sau vehicule. Conform legislației, ar fi trebuit să declare cel puțin apartamentul/casa unde locuiește, eventual cu titlu de abitație, chirie.
- Chetrari Marcel, consilier municipal⁵⁵:
 - ⇒ A declarat o casă de locuit dobândită în 2018 prin contract de vânzare-cumpărare (nr. 6365 din 18.07.2018), valoarea declarată a bunului fiind de zero lei.
- Șciupac Andrei, consilier municipal⁵⁶:
 - ⇒ A declarat un autoturism Ford S-Max dobândit în 2021 cu prețul de 10.000 MDL, deși valoarea de piață a acestuia este de aproximativ 160.000 MDL.
- Moroșan Maxim, consilier municipal⁵⁷:
 - ⇒ A declarat trei ceasuri de lux (Concord, Breguet și Rolex), toate primite ca donații în 2021 și 2022, cu o valoare simbolică de 1,00 MDL fiecare.
- Voicu Pavel, consilier municipal⁵⁸:
 - A declarat patru terenuri primite ca donație cu o valoare declarată de 0 MDL, două apartamente și altă avere imobilă dobândite în anul 2023 cu o valoare declarată de cca 2248721 MDL, precum și un autoturism Audi, achiziționat prin contract de schimb în 2022, cu valoarea de piață de 56.000 EUR.
- Beșliu Iurie, consilier municipal⁵⁹:

⁵⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142489&lang=ro#

⁵¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=144148&lang=ro#

⁵² <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/918847/3>

⁵³ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/874265/3>

⁵⁴ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/871443/3>

⁵⁵ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/913737/3>

⁵⁶ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/912123/3>

⁵⁷ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/905318/3>

⁵⁸ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/888417/3>

⁵⁹ <https://public-pdf-declaratii.ani.md/pdf/get/931838/3>

⇒ Nu a declarat că este președinte al Partidului Acțiune și Solidaritate (Bălți), încălcând obligația de a include interesele personale în declarația de avere.

Concluzii și recomandări privind aplicarea politicii

Concluzii

- Majoritatea subiecților declarării monitorizați (aprox. 90%) au depus declarațiile de avere și interese personale pentru anul 2023, fiecare al 7-lea dintre ei a depus declarațiile tardiv;
- Au fost identificate aparențe de subapreciere a valorii unor bunuri declarate (de regulă, case/apartamente, automobile); observate cazuri de neindicare a imobilelor în care locuiesc subiecții declarării (eventual, cu titlu de abitație/chirie), precum și donații/cadouri care ar genera semne de întrebare privitor la capacitatea donatorilor de a le oferi.
- Unii subiecți ai declarării nu și-au declarat anumite interese personale, cum ar fi funcțiile deținute în organizații sau partide politice.
- Au fost identificate posibile incompatibilități în exercitarea funcțiilor de viceprimari, în cazul în care aceștia au cumulat funcția de bază cu funcții retribuite la întreprinderile municipale. În acest context, a fost expediată o sesizare către Autoritatea Națională de Integritate (ANI).

Recomandări

- Organizarea de către Primăria Bălți, cu susținerea ANI, a instruirilor pentru aleșii locali și funcționarii publici privind modul de completare și depunere a declarațiilor de avere și interese personale, precum și de respectare a prevederilor legale ce țin de conflicte de interese, restricții și incompatibilități.

3.3 Politica publică anticorupție „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile”

În cadrul monitorizării acestei politici a fost evaluată implementarea măsurilor de transparență și conformitate în achizițiile publice efectuate de către Primăria municipiului Bălți în anii 2022-2024. În particular, au fost analizate documente-cheie (planurile anuale de achiziții, contractele de achiziții, dările de seamă) și evaluată activitatea grupului de lucru pentru achiziții publice. Pentru a obține informațiile în cauză, monitorii au analizat datele disponibile de pe pagina web a Primăriei Bălți și din sistemul MTender, precum și au colectat date/referințe despre abaterile admise în acest domeniu, inclusiv identificate de ADO Lex XXI în cadrul unor investigații și rapoarte anterioare (stegulețe roșii). Rezultatele monitorizării sunt expuse în tabelul de mai jos.

Nr.	Acțiunea	Indicatori	Gradul de realizare
1.	Elaborarea și publicarea documentelor-cheie: planuri anuale de achiziții, rapoarte privind monitorizarea contractelor de achiziții, dări de seamă etc.	➤ Existența (inclusiv publicarea) planurilor anuale de achiziții, rapoartelor privind monitorizarea contractelor de achiziții, dărilor de seamă etc.	Acțiune realizată parțial ⁶⁰
2.	Buna funcționare a grupului de lucru pentru achiziții publice, inclusiv includerea reprezentanților societății civile în componența lui, asigurarea exercitării autonome, imparțiale și bazată pe lege a atribuțiilor membrilor grupului de lucru etc.	➤ Numărul de reprezentanți ai societății civile incluși în grupul de lucru pentru achiziții publice; existența rapoartelor de activitate a grupurilor pentru achiziții publice; transparența activității grupurilor pentru achiziții publice etc.	Acțiune realizată parțial ⁶¹
3.	Administrarea banilor publici în baza principiilor bunei guvernări și a transparenței achizițiilor publice, inclusiv lipsa de stegulețe roșii în desfășurarea achizițiilor publice.	➤ Lipsa carențelor și neregulilor (stegulețe roșii) în procesul de desfășurare a achizițiilor publice.	Acțiune realizată parțial ⁶²

⁶⁰ Acțiunea este realizată parțial, fiindcă rapoartele de monitorizare a achizițiilor publice nu sunt plasate pe pagina web, iar dările de seamă nu corespund cerințelor HG Nr. 10 din 20.01.2021. De asemenea, unele contracte publicate nu includ decizia grupului de lucru (număr și dată).

⁶¹ Acțiunea este parțial realizată, deoarece, deși grupul include specialiști în domeniul financiar și al achizițiilor, ar fi recomandabil să includă și reprezentanți ai societății civile. Chiar dacă nu au existat solicitări în acest sens, ar fi benefic ca aceștia să fie invitați printr-un anunț public, pentru a contribui activ la procesul de achiziții publice.

⁶² Acțiunea este realizată parțial deoarece, în ultimii 5 ani, ADO Lex XXI a documentat și publicat o serie de investigații și rapoarte de monitorizare care relevă probleme/deficiențe în administrarea banilor publici de către Primăria municipiului Bălți.

Evaluarea modului de aplicare a politicii „Gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile”:

Acțiunea 1. Elaborarea și publicarea planurilor anuale de achiziții, rapoartelor privind monitorizarea contractelor de achiziții, dărilor de seamă etc.

Primăria municipiului Bălți a întreprins măsuri pentru a asigura transparența în procesul de planificare și realizare a achizițiilor publice în anii 2022-2024, în răspunsul primăriei la solicitarea ADO Lex XXI⁶³ fiind specificate următoarele acțiuni efectuate în acest scop:

- ⇒ Publicarea, pe pagina oficială a Primăriei municipiului Bălți, a planurilor anuale și a modificărilor la acestea: [Planurile anuale](#).
- ⇒ Publicarea anunțurilor de intenție în Buletinul Achizițiilor Publice și pe platforma SIA RSAP MTender.
- ⇒ Publicarea anunțurilor de participare și a documentației de atribuire pe platforma SIA RSAP MTender.
- ⇒ Informarea publicului despre organizarea licitațiilor pe pagina oficială a primăriei: [Invitații de participare](#).
- ⇒ Publicarea dărilor de seamă de atribuire și de modificare a contractelor: [Dări de seamă](#).
- ⇒ Publicarea contractelor atribuite, inclusiv celor de valoare mică: [Contracte](#).

Analiza conținutului paginii web a primăriei efectuată de către ADO Lex XXI în august 2024, a confirmat că pe această pagină sunt plasate informații consistente și actualizate privind achizițiile publice, cu redirectionarea la platforma MTender: planurile anuale și modificările la acestea, începând din 2017 până în 2024; anunțurile de intenție din 2016 până în 2023; invitațiile de participare; dările de seamă de atribuire a contractelor de achiziții publice din 2017 până în 2024; precum și contractele de achiziții din 2017 până în 2024. Contractele de achiziții au fost dezagregate pe diverse direcții, precum Aparatul primăriei, Direcția generală financiar-economică, Direcția cultură, și Direcția învățământ, tineret și sport. Cu toate acestea, pe pagina web nu sunt plasate rapoartele de monitorizare a achizițiilor publice⁶⁴, dările de seamă de atribuire a contractelor de achiziții publice nu sunt conforme cu Hotărârea Guvernului Nr. 10 din 20.01.2021 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice, iar în unele contracte inserate pe pagina web nu este indicată decizia grupului de lucru (nr. și dată)⁶⁵.

Acțiunea 2. Buna funcționare a grupului de lucru pentru achiziții publice, inclusiv includerea reprezentanților societății civile în componența grupului de lucru, asigurarea exercitării autonome, imparțiale și bazată pe lege a atribuțiilor membrilor grupului de lucru etc.

ADO Lex XXI a solicitat de la Primăria mun. Bălți informații cu privire la componența grupului de lucru pe achiziții din cadrul instituției, planul anual de achiziții al Primăriei pentru anul 2024, rapoartele Primăriei

⁶³ Scrisoarea Primăriei municipiului Bălți nr. P03-18/2551 din 16 iulie 2024.

⁶⁴ Potrivit p.4 6 din Regulamentul cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice, aprobat prin HG 10/2021, grupul de lucru asigură monitorizarea executării contractelor de achiziție publică, întocmind rapoarte în acest sens semestrial și anual, conform anexei nr. 2 la regulamentul. Rapoartele includ informații despre etapa de executare a obligațiilor contractuale, cauzele neexecutării, reclamațiile înaintate și sancțiunile aplicate, mențiuni cu privire la calitatea executării contractului etc. Rapoartele sunt plasate pe pagina web oficială a autorității contractante.

⁶⁵ Exemplu: contractul nr. 99 din 11.06.24.

privind monitorizarea contractelor de achiziții, precum și includerea reprezentanților societății civile în cadrul grupului de lucru pe achiziții⁶⁶. Conform răspunsului primăriei nr. P03-18/2551 din 16.07.24, grupul de lucru pentru achiziții publice din cadrul acesteia își desfășoară activitatea în baza Dispoziției primarului Nr. 86 din 01.03.24, pe parcursul ultimului an nefiind recepționate solicitări din partea societății civile privind includerea în componența grupului de lucru.

Primăria dispune de un regulament privind activitatea grupurilor de lucru (centralizate) pentru achiziții publice ale Primăriei municipiului Bălți, care include atribuțiile specifice pentru fiecare membru al grupurilor de lucru (președinte, vicepreședinți, șeful secției achiziții publice, șeful direcției juridice, șeful serviciului monitorizare financiară din cadrul DGFE, șeful secției control a calității și volumului serviciilor publice prestate a DGC, secretar etc), elaborat conform HG 10/2021 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice.⁶⁷

Componența nominală a Grupului de lucru (centralizat) pentru achiziții al Primăriei mun. Bălți (pentru achiziționarea bunurilor și serviciilor)⁶⁸:

Președinte: Alexandr Petkov (Primar)

Vicepreședinți:

- Ghenadie Șmulchii (Viceprimar)
- Alexandr Usatîi (Viceprimar)
- Tatiana Dubitkaia (Viceprimar)
- Secretar: Rodica Bucătari (Specialist principal al Secției Achiziții Publice)

Membri:

- Vitalie Balan (Șef al Direcției Juridice)
- Liliana Ceremuș (Șef al Secției Achiziții Publice)
- Ala Lateanu (Șef al Secției control a calității și volumului serviciilor publice prestate din cadrul Direcției Gospodărie Comunale)
- Natalia Statnic (Specialist principal al Direcției Evidență Contabilă)

Membri delegați din partea direcțiilor Primăriei mun. Bălți:

- Cristina Revenco (Contabil în cadrul Direcției Învățământ, Tineret și Sport)
- Marina Gherman (Șef al Serviciului monitorizare financiară din cadrul Direcției Generale Financiar-Economice)
- Elena Gliga (Contabil în cadrul Direcției Cultură).

Dispoziția primarului mun. Bălți nr. 86 din 01.03.2024 „Cu privire la crearea Grupurilor de lucru (centralizate) pentru achiziții publice de bunuri, servicii și lucrări ale Primăriei mun. Bălți”, inclusiv regulamentul cu privire la activitatea grupurilor de lucru (centralizate) pentru achiziții publice ale Primăriei municipiului Bălți și

⁶⁶ Scrisoarea ADO Lex nr. 101/24 din 09.07.2024. Cererile de acces la informație pot fi găsite în Anexa nr. 1, iar răspunsurile recepționate de la Primăria municipiului Bălți – în Anexa nr. 2.

⁶⁷ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125242&lang=ro

⁶⁸ Extras din Dispoziția primarului Nr. 86 din 01.03.24.

componenta nominală a grupului de lucru pentru achiziții al Primăriei mun. Bălți sunt plasate pe pagina web a Primăriei.⁶⁹

Deși în componenta grupului se regăsesc specialiști în domeniul financiar și al achizițiilor, ar fi recomandabil ca în acest grup să fie incluși și reprezentanți ai societății civile. Chiar dacă, potrivit primăriei, nu au existat solicitări din partea societății civile de a fi incluși în acest grup, ar fi bine ca aceștia să fie invitați prin intermediul unui anunț, pentru a se mobiliza și contribui activ la procesul de efectuare a achizițiilor publice.

Acțiunea 3. Administrarea banilor publici în baza principiilor bunei guvernări și a transparenței achizițiilor publice, inclusiv lipsa de stegulețe roșii în desfășurarea procedurilor de achiziții.

„Stegulețele roșii” sunt un instrument de monitorizare utilizat pe larg pe plan internațional, care se bazează pe identificarea riscurilor de fraudă și corupție la fiecare etapă a procesului de achiziții. Acest instrument permite monitorilor de a analiza procedurile de achiziții, de a detecta încălcările/ilegalitățile, precum și de a formula recomandări de prevenire și eliminare a acestora.

În contextul stegulețelor roșii, în ultimii 5 ani ADO Lex XXI a documentat și publicat o serie de investigații și rapoarte de monitorizare care relevă probleme/deficiențe în administrarea banilor publici de către Primăria municipiului Bălți. Mai jos sunt specificate câteva dintre ele:

- [Raport Analitic](#) | Reparația drumurilor în mun. Bălți pe parcursul anilor 2019 – 2023: gradul de transparență și conformitate a procedurilor de achiziții vizate (2024);
- [Investigație](#) | Anomalii în achizițiile publice pentru servicii de ajutor social: studiu de caz asupra cantinei de ajutor social operată de restaurantul Crasteia-Aurica, finanțată de DGASSPF Bălți (2024);
- [Investigație](#) | Unde este trotuarul de pe strada Mihail Sadoveanu, ori cum reușește Primăria Bălți să ocolească cadrul normativ al Republicii Moldova? (2023);
- [Investigație](#) | Achizițiile de produse petroliere pentru anul 2023 în cadrul Primăriei municipiului Bălți: facturi ascunse și volume exorbitante (2023);
- [Investigație](#) | Reparația străzii Ștefan cel Mare din Bălți: achiziție publică cu puțină transparență și multe semne de întrebare (2023);
- [Investigație](#) | Achizițiile de servicii foto/video în cadrul Primăriei municipiului Bălți: sume exorbitante și cadre non-existente (2022);
- [Investigație](#) | Primăria municipiului Bălți vs. SRL „Tehnologica Construct”: ce interese ascunde procedura de achiziție privind „Reparația capitală a părții carosabile din str. Independenței mun. Bălți”? (2022);
- [Investigație](#) | Achizițiile de produse petroliere în cadrul Primăriei mun. Bălți: facturi ascunse și volume exorbitante (2022);
- [Investigație](#) | Trotuare cu bucluc la Bălți: subestimarea valorii achiziției și criterii de evaluare discriminatorii (2022);
- [Investigație](#) | Oferim mai mult, primim mai puțin – întreprinderi municipale subvenționate din Bălți (2022).

Investigațiile și rapoartele enunțate scot în lumină mai multe probleme care afectează eficiența procedurilor de achiziții publice desfășurate de către Primăria municipiului Bălți. Una dintre principalele deficiențe se referă la *cazurile de subestimare ori supraestimare a valorii anumitor achiziții*. În numeroase cazuri diferențele dintre estimările efectuate de Primărie și valoarea de piață a achizițiilor generează semne de întrebare privind acuratețea acestor estimări. În context sunt relevante procedurile recente legate de [reparația capitală a trotuarelor](#) și restabilirea [liniei de bordură](#), unde valoarea achizițiilor pare a fi subestimată ori supraestimată în mod semnificativ.

⁶⁹ <https://balti.md/grupul-de-lucru-centralizat-pentru-achizitii-al-primariei-mun-balti-pentru-achizionarea-bunurilor-si-serviciilor/>

O altă problemă identificată este utilizarea criteriilor de selecție discriminatorii în cadrul unor proceduri de achiziții. Aceste criterii au favorizat anumiți operatori economici, limitând competiția și încălcând principiul transparenței. Un exemplu relevant îl reprezintă cerințele nejustificate pentru certificări ISO, care au fost impuse în mod repetat în cadrul unor proceduri de achiziții, ceea ce poate fi interpretat ca o încercare de a restricționa accesul altor participanți la procesul de achiziție.

De asemenea, la analiza informațiilor din SIA MTender, s-a constatat că *Primăria municipiului Bălți a furnizat frecvent răspunsuri evazive sau incomplete la solicitările de clarificare înaintate de către operatorii economici*. Această practică afectează negativ procesul de achiziții și creează un mediu neprietenos pentru competiție, reducând șansele unei selecții corecte și transparente a ofertanților.

Un alt aspect critic este legat de întârzierile în execuția lucrărilor publice. *Deși au fost documentate multiple cazuri de întârzieri semnificative, Primăria municipiului Bălți nu a aplicat sancțiuni adecvate pentru operatorii economici responsabili*. Această lipsă de reacție a primăriei în procesul de supraveghere a realizării contractelor de achiziții publice poate duce la risipirea resurselor publice și la reducerea calității serviciilor oferite cetățenilor.

De asemenea, în unele cazuri, procedurile de achiziții publice n-au fost efectuate prin sistemul M-Tender, așa cum prevedea legislația. Spre exemplu, conform Legii Nr. 131/2015 privind achizițiile publice, în vigoare la 24.03.2023, contractele de servicii sociale sub 400.000 MDL sunt considerate de valoare mică și reglementate de Regulamentul achizițiilor de valoare mică. Acest prag a fost majorat cu 50% din 1 iulie 2023, însă la momentul semnării contractului nr. 51 din 30 iunie 2023, între Direcția Generală Asistență Socială, Sănătate și Protecție a Familiei Bălți și SRL Crasteia – Aurica, valoarea fără TVA de 466.039,60 MDL depășea pragul de 400.000 MDL. Astfel, contractul nu se încadra în categoria achizițiilor de valoare mică, iar procedura trebuia desfășurată prin SIA M-Tender, conform Legii 131/2015.

Concluzii și recomandări privind aplicarea politicii:

Concluzii

- ⇒ Primăria municipiului Bălți asigură plasarea pe pagina sa web a unor informații consistente referitoare la achizițiile publice (planurile anuale de achiziții și modificările la acestea, anunțurile de intenție, invitațiile de participare, contractele de achiziții etc). Totuși, rapoartele privind monitorizarea contractelor de achiziții nu sunt plasate pe pagina web a Primăriei, iar dările de seamă nu corespund cerințelor HG Nr. 10 din 20.01.2021. De asemenea, unele contracte publicate nu includ decizia grupului de lucru (număr și dată).
- ⇒ Grupul de lucru pentru achiziții a fost constituit printr-o decizie a primarului de Bălți, în componența lui fiind incluși, în principal, specialiști în domeniul financiar și al achizițiilor. Primăria dispune de un regulament care stabilește atribuțiile fiecărui membru al grupului de lucru pentru achiziții. Totuși, lipsa reprezentanților societății civile în acest grup de lucru ar putea genera întrebări privind echilibrul componenței grupului de lucru.
- ⇒ Investigațiile și rapoartele ADO Lex XXI au atras atenția asupra anumitor probleme ce țin de efectuarea achizițiilor publice de către Primăria municipiului Bălți, inclusiv utilizarea unor criterii de selecție discriminatorii a operatorilor economici, întârzieri semnificative în execuția lucrărilor publice, neaplicarea sancțiunilor pentru neexecutarea la timp a contractelor de achiziții.

Recomandări

- ⇒ Familiarizarea temeinică a membrilor grupului de lucru pentru achiziții pe aspecte legislative și economico-financiare ce țin de exercitarea atribuțiilor acestora.
- ⇒ Atragerea reprezentanților societății civile spre participare în grupurile de lucru pentru achiziții publice.
- ⇒ Îmbunătățirea monitorizării interne a contractelor de achiziții publice și aplicarea sancțiunilor acelor operatori economici care nu respectă clauzele contractuale.

3.4 Politica publică anticorupție „Respectarea normelor de etică și deontologie”

În scopul monitorizării politicii în cauză au fost expediate mai multe cereri de acces la informație la adresa Primăriei municipiului Bălți⁷⁰, prin care au fost solicitate copiile următoarelor documente:

- ⇒ Codul de etică și deontologie al primăriei Bălți;
- ⇒ Registrele declarațiilor privind conflictele de interese pentru anii 2020 - 2024;
- ⇒ Registrele de evidență a cadourilor admisibile și registrele de evidență a cadourilor inadmisibile, pentru anii 2020 - 2024;
- ⇒ Actul administrativ în baza căruia a fost creată Comisia de evidență și evaluare a cadourilor;
- ⇒ Demersurile beneficiarilor privind predarea cadourilor admisibile, pentru anii 2020 - 2024, precum și actele de predare-primire a cadourilor admisibile în perioada respectivă;
- ⇒ Demersurile beneficiarilor către conducătorul instituției publice privind tentative de oferire și/sau oferirea unui cadou inadmisibil, pentru anii 2020 - 2024.

De asemenea, de la Primărie au fost solicitate informații referitoare la aplicarea normelor de etică în cadrul instituției pe parcursul ultimului an, în speță, existența unei subdiviziuni/persoane responsabile de monitorizarea respectării normelor de etică, instruirile organizate pentru agenții publici privind normele de etică și deontologie, eventuale cazuri de încălcare ale acestor norme și măsurile întreprinse în cazul identificării abaterilor. În acest context, au fost luate în vizor următoarele aspecte:

Nr.	Acțiunea	Indicatori	Gradul de realizare
1.	Instruirea funcționarilor publici din cadrul Primăriei cu privire la normele de etică, deontologie și integritate profesională.	➤ Funcționarii publici din cadrul Primăriei beneficiază de instruiți periodice, supervizări, cursuri de formare profesională în care sunt abordate subiecte ce țin de etică, deontologie și integritate.	Acțiune realizată parțial ⁷¹
2.	Desfășurarea activității funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și a actelor normative interne de organizare a activității (codul deontologic).	➤ Existența unui cod deontologic/de integritate profesională în cadrul Primăriei, dar și respectarea prevederilor acestuia de către funcționarii Primăriei.	Acțiune realizată
3.	Numirea/desemnarea unei persoane responsabile de monitorizarea normelor de etică și deontologie.	• Existența, în Primărie, a unei persoane responsabile de implementarea și monitorizarea normelor de etică și deontologie.	Acțiune realizată

⁷⁰ Informațiile au fost solicitate în baza scrisorilor ADO Lex nr. 102/24, 104/24, 105/24, 106/24, 107/24, 108/24, 110/24 și 112/24 din 09.07.2024. Cererile de acces la informație pot fi găsite în Anexa nr. 1, iar răspunsurile recepționate de la Primăria municipiului Bălți – în Anexa nr. 2.

⁷¹ Acțiunea este parțial realizată, deoarece Primăria Bălți nu a furnizat date concrete despre instruirile în etică și integritate, menționând doar că acestea sunt organizate periodic de Direcția Resurse Umane.

Evaluarea modului de aplicare a politicii „Respectarea normelor de etică și deontologie”:

Acțiunea 1. Instruirea funcționarilor publici din cadrul Primăriei cu privire la normele de etică, deontologie și integritate profesională.

Deși ADO Lex XXI a solicitat de la Primăria mun. Bălți informații despre familiarizarea angajaților cu normele de etică, deontologie și integritate organizate în ultimul an (în speță, numărul de instruirii, numărul funcționarilor instruiți), primăria n-a oferit date concrete, informând, la general, că Direcția Resurse Umane organizează periodic sesiuni de formare și workshop-uri la atare subiecte.⁷²

Acțiunea 2. Desfășurarea activității funcționarilor publici în conformitate cu prevederile legislației în vigoare și a actelor normative interne de organizare a activității (codul deontologic).

Primăria Bălți dispune de un Cod de etică și conduită profesională a salariaților, aprobat prin [Dispoziția primarului nr. 391/C din 17.05.23](#). Codul este elaborat în baza prevederilor legale existente⁷³ și stabilește principiile și standardele de etică profesională obligatorii pentru toate categoriile de salariați, inclusiv funcționarii publici de conducere, funcționarii publici de execuție și personalul contractual. Printre acestea sunt de remarcat:

- Articolul 4: Legalitatea – Salariații sunt obligați să respecte legislația națională și internațională, iar în caz de presiuni pentru a acționa ilegal, trebuie să informeze conducerea.
- Articolul 5: Imparțialitatea – Salariații trebuie să ia decizii fără a discrimina în funcție de rasă, sex, religie, opinie politică etc., și să trateze publicul și colegii cu respect și corectitudine.
- Articolul 6: Independența – Apartenența politică nu trebuie să influențeze deciziile salariaților, fiind interzise activități precum colectarea de fonduri pentru partide politice în cadrul instituțiilor publice.
- Articolul 21: Cadourile – Salariaților le este interzis să solicite sau să accepte cadouri care ar putea influența atribuțiile de serviciu, iar orice cadou care depășește valoarea stabilită de Guvern trebuie raportat și înscris într-un registru public.
- Articolul 22: Influențe necorespunzătoare – Salariații sunt obligați să respingă orice influențe necorespunzătoare, conform Legii integrității nr. 82 din 25 mai 2017. În cazul în care o influență necorespunzătoare este exercitată asupra lor, aceștia trebuie să își desfășoare activitatea în mod legal și să raporteze imediat în scris acest fapt conducerii autorității publice sau instituției responsabile de evaluarea integrității, conform Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013.
- Articolul 23: Conflictul de interese – Salariații sunt obligați să evite orice situație de conflict de interese. În cazul în care identifică un conflict de interese real, aceștia trebuie să informeze conducerea ierarhică în cel mult 3 zile de la constatare și să nu emită acte administrative sau să participe la luarea deciziilor până la soluționarea conflictului.
- Articolul 25 prevede norme specifice pentru angajații cu funcții de conducere.
- Articolul 27-28 se referă la sancțiunile disciplinare pentru acțiuni sau inacțiuni care pot fi considerate abateri de la normele stabilite în Cod. Printre măsurile aplicabile sunt specificate consilierea amiabilă cu partea reclamantă, atenționarea colegială în cadrul comisiei sau includerea persoanei într-un program de remediere comportamentală, monitorizată pentru o perioadă stabilită.

⁷² Scrisoarea primăriei nr. P03-18/2544 din 19 iulie 2024.

⁷³ Legea nr. 25 din 22-02-2008 privind Codul de conduită a funcționarului public, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=107130&lang=ro#

Este de menționat că unele norme ale Codului par excesive și rizibile, spre ex., articolul 26 care se referă la ținuta vestimentară (astfel, în cazul ținutei femeilor este recomandată evitarea culorilor stridente, lungimea fustei nu mai scurtă de 10 cm deasupra genunchilor, machiajul „adecvat”; sunt interzise parfumurile puternice, bluzele strâmte sau cu decolteu adânc etc. În cazul bărbaților, nu se permit cămășile cu mâneci scurte și cravată, cămășile descheiate la guler și cravată fără nod strâns, teniși, sandale, blugi de albastru deschis, etc.). Asemenea norme ar putea fi percepute ca o formă de reglementare excesivă a *dress-codului* la locul de muncă.

Potrivit primăriei, prevederile codului au fost aduse la cunoștința tuturor salariaților sub semnătură, asigurând că fiecare angajat este conștient de obligațiile și responsabilitățile etice și profesionale. Aceeași procedură este respectată și pentru noii angajați, care sunt informați despre codul deontologic la numirea în funcție. Codul deontologic este plasat și pe pagina web a Primăriei⁷⁴.

Primăria nu a oferit un răspuns ADO Lex despre existența ori lipsa plângerilor/sesizărilor din partea populației privind încălcarea normelor etice de către angajații primăriei, referitoare la încălcarea normelor de conduită în cadrul instituției în anul 2023, menționând doar că „până în prezent nu au fost înregistrate cazuri de aplicare a răspunderii pentru încălcarea normelor de etică și deontologie”.

Pentru o mai bună cunoaștere a Codului în rândul populației, conținutul acestuia ar trebui promovat/popularizat (plasat în incinta instituției/Ghișeu, anunțat în media). Totodată, Primăria ar trebui să informeze despre aplicarea codului și, în cazul existenței abaterilor, – despre măsurile întreprinse.

Acțiunea 3. Numirea/desemnarea unei persoane responsabile de implementarea și monitorizarea normelor de etică și deontologie

În cadrul Primăriei municipiului Bălți există o subdiviziune responsabilă de supravegherea respectării normelor de conduită⁷⁵ – Direcția Resurse Umane. Aceasta este responsabilă de monitorizarea respectării normelor de etică și deontologie în instituție, urmând să organizeze sesiuni de formare și workshop-uri pentru angajați, să ofere consultanță pentru a preveni conflictele de interese, evita încălcările privind restricțiile, incompatibilitățile etc. În cazul încălcării normelor de conduită, Direcția trebuie să examineze cazurile identificate/sesizările depuse, acestea urmând a fi discutate în cadrul comisiei de disciplină.

Concluzii și recomandări privind aplicarea politicii:

Concluzii

- ⇒ Primăria municipiului Bălți dispune de un Cod de etică și deontologie al salariaților, care include principii și norme de integritate importante, obligatorii pentru funcționarii publici. Totuși, unele norme, în speță referitoare la ținuta angajaților ar putea fi considerate exagerate.
- ⇒ Direcția Resurse Umane organizează periodic instruirii/seminare pentru angajați la subiecte ce țin de integritate, inclusiv conduita etică, însă n-a oferit date exacte despre numărul instruirilor organizate și numărul participanților la ele.
- ⇒ În cadrul primăriei a fost creată Comisia de evidență a cadourilor, întocmite și plasate pe pagina web registrele cadourilor admisibile și inadmisibile. Totuși, din conținutul înscrisurilor în aceste registre nu este clar ce fel de cadouri au fost oferite conducerii/angajaților primăriei.

⁷⁴ <https://balti.md/primaria/codul-de-etica-si-conduita-profesionala/>

⁷⁵ Scrisoarea Primăriei nr. P03-18/2544 din 19 iulie 2024.

Recomandări

- ⇒ Examinarea oportunității de revizuire a Codul de etică a salariaților, în special, a normei privind ținuta angajaților pentru a preveni reglementarea exagerată și eventuala discriminare a persoanelor.
- ⇒ Promovarea Codului de etică, pentru a crește gradul de conștientizare a cetățenilor cu privire la normele de conduită pe care trebuie să le respecte salariații primăriei.
- ⇒ Informarea cetățenilor despre posibilitatea sesizării abaterilor de la Codul de etică, oferirea acestora a posibilității de a depune sesizări on-line, prin intermediul paginii web a primăriei; informarea despre rezultatele examinării abaterilor de la normele etice.
- ⇒ Elaborarea și aprobarea Codului de etică al alesului local, cu respectarea rigorilor transparenței decizionale.
- ⇒ Colaborarea cu organizațiile societății civile, susținerea inițiativelor de monitorizare de către acestea a respectării normelor de etică în vederea responsabilizării angajaților și aleșilor locali.
- ⇒ Includerea în registrele cadourilor, inclusiv cele electronice plasate pe pagina web a primăriei a unei descrieri succinte a cadourilor oferite conducerii/angajaților primăriei

* * *

Este de remarcat faptul că în cadrul Primăriei Bălți a fost aprobat și se implementează Planul Local Anticorupție (PLA) pentru anii 2023-2028⁷⁶, documentul axându-se pe mai multe aspecte importante ce țin de integritate, inclusiv asigurarea angajării și promovării merituose a cadrelor; asigurarea respectării regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor, al declarării averii și intereselor personale, tratării conflictelor de interese, respectării normelor de conduită și a regimului cadourilor.

Monitorizarea și raportarea semestrială și anuală a implementării PLA și publicarea rapoartelor respective pe pagina web a primăriei sunt puse în sarcina Primarului de Bălți. Pe pagina web a primăriei au fost inserate Raportul privind implementarea PLA pe anii 2023-2028 (pentru semestrul I al anului 2023)⁷⁷ și raportul anual privind implementarea acestui plan (pentru perioada anul 2023).⁷⁸

În contextul politicilor anticorupție monitorizate, ADO Lex XXI a analizat/confruntat informațiile obținute din diferite surse, inclusiv din răspunsurile oficiale ale Primăriei Bălți, datele de pe pagina web a acesteia, informațiile din declarațiile de avere și interese ale subiecților declarării de pe portalul E-Declarații a ANI, din SIA M-Tender ș.a. În urma analizei au fost constatate deficiențe/abateri în respectarea acestor politici, care ar trebui să fie luate în considerație de către primăria Bălți la întocmirea rapoartelor privind implementarea PLA.

Astfel, deși la acțiunea 1.3 din PLA privind asigurarea respectării regimului juridic al declarării averii și intereselor personale primăria și-a asumat obligația de a informa agenții publici, inclusiv aleșii locali despre obligativitatea depunerii DAIP în termenul și în modul prevăzut de legislație, rezultatele monitorizării arată că o parte din aleșii locali n-au depus declarațiile anuale pentru 2023, iar alții le-au depus tardiv.

În ceea ce privește acțiunea 1.2 privind asigurarea respectării regimului juridic al incompatibilităților, trebuie să fie luat în considerație faptul că doi viceprimari exercită concomitent funcții remunerate în Consiliile de administrare a unor întreprinderi municipale, ceea ce ar contraveni clauzelor de incompatibilitate stabilite în

⁷⁶ Decizia CMB nr. 2/33 din 28.03.2023, <https://balti.md/wp-content/uploads/2023/04/cmb-reshenie-2.33-din-28.03.2023-md.pdf>; Decizia CMB nr.4/13 din 20.06.2024, <https://balti.md/wp-content/uploads/2024/07/cmb-reshenie-4.13-din-20.06.2024-md.pdf> .

⁷⁷ <https://balti.md/municipiu-fara-coruptie/monitorizarea-executarii-planului-de-actiuni-anticoruptie/>

⁷⁸ <https://balti.md/municipiu-fara-coruptie/monitorizarea-executarii-planului-de-actiuni-anticoruptie/>

Legea Nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică și Legea Nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

În contextul acțiunii 3.3 ce ține de reglementarea internă a procesului de achiziții publice, primăria ar trebui să asigure întocmirea și plasarea pe pagina web a rapoartelor de monitorizare a contractelor de achiziții publice și a dărilor de seamă în forma stabilită de HG 10/2021 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea grupului de lucru în domeniul achizițiilor publice.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele monitorizării politicilor anticorupție (asigurarea accesului la informații de interes public, declararea averii și intereselor personale, gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public și a finanțelor municipale, respectarea normelor de etică și deontologie) efectuate de ADO Lex XXI arată că Primăria Bălți a întreprins măsuri pentru a aplica politicile în cauză, dar mai există încă rezerve de îmbunătățire.

Astfel, în cazul *politicii privind asigurarea accesului la informații de interes public*, Primăria municipiului Bălți a oferit răspuns la majoritatea solicitărilor de informații expediate de echipa ADO Lex XXI (12 din 13), prezentând, în general, informații detaliate și explicite. Totuși, doar la 7 solicitări răspunsurile au fost primite în termenul legal. La ghișeul unic din cadrul Primăriei, serviciile sunt bine organizate, cu facilități moderne și personal profesionist, asigurând acces facil pentru cetățeni. Deși pagina web a primăriei conține o serie de informații importante (în speță, structura organizatorică, informații despre conducere, programe și proiecte, date privind încadrarea în serviciul public, orele de primire în audiență, modul de depunere a petițiilor), o parte din informațiile obligatorii ce țin de transparența proactivă lipsesc, iar altele nu se actualizează (spre ex., componența actualizată a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, detalii despre vizitele oficiale, anunțurile de intenție pentru anul 2024, ultimele actualizări pentru secțiunea „Proiecte în curs de implementare”, referințe către site-ul legis.md, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, dările de seamă conforme cu HG Nr. 10/2021, detaliile privind deplasările de serviciu, și sinteza recomandărilor în procesul decizional). Panourile informative din incinta primăriei conțin informații relevante, însă o bună parte din documente sunt disponibile doar în limba rusă. Nu există certitudinea că primăria dispune de un Regulament privind drepturile și obligațiile agenților publici în furnizarea documentelor și informațiilor oficiale.

Monitorizarea respectării *regimului juridic al declarării averii și intereselor personale* atestă că majoritatea subiecților declarării monitorizați (cca 90%) au depus declarațiile de avere și interese personale pentru anul 2023, însă fiecare al 7-lea dintre ei le-a depus tardiv. Au fost identificate cazuri de subapreciere a valorii unor bunuri declarate (de regulă, case/apartamente, automobile), precum și donații/cadouri care ar genera semne de întrebare privitor la capacitatea donatorilor de a le oferi. Unii subiecți ai declarării nu și-au declarat anumite interese personale, cum ar fi funcțiile deținute în organizații sau partide politice. Au fost identificate posibile incompatibilități în exercitarea funcțiilor de viceprimari, având în vedere că aceștia au cumulat funcția publică de bază cu funcții retribuite la întreprinderile municipale.

Monitorizarea *politicii de gestionare transparentă și responsabilă a patrimoniului public și a finanțelor municipale* relevă că, deși Primăria municipiului Bălți publică pe pagina web informații importante despre efectuarea achizițiilor publice (inclusiv planurile anuale de achiziții, anunțurile de intenție, contractele încheiate), instituția n-a publicat rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții în forma stabilită de legislație. Investigațiile și rapoartele ADO Lex XXI au atras atenția asupra neregulilor ce țin de efectuarea achizițiilor publice, inclusiv utilizarea unor criterii de selecție discriminatorii a operatorilor economici, întârzieri semnificative în execuția lucrărilor publice, lipsa de aplicare a sancțiunilor pentru neexecutarea la timp a contractelor de achiziții.

Monitorizarea *respectării normelor de etică și deontologie* în cadrul Primăriei municipiului Bălți arată că există un angajament în aplicarea acestor standarde. APL-ul a elaborat și aprobat un Cod de etică și deontologie care include principii și norme de integritate importante, obligatorii pentru funcționarii publici. Totuși, unele norme, în speță referitoare la ținuta angajaților, ar putea fi considerate exagerate. Instruirile

periodice pe teme de etică și deontologie sunt organizate de către Direcția Resurse Umane, însă Primăria n-a furnizat detalii concrete cu privire la numărul de instruiți și participanți. În cadrul primăriei a fost creată Comisia de evidență a cadourilor, întocmite și plasate pe pagina web registrele cadourilor admisibile și inadmisibile. Totuși, din conținutul înscrisurilor în aceste registre nu este clar ce fel de cadouri au fost oferite conducerii/angajaților primăriei.

Propuneri

Privind îmbunătățirea politicii de asigurare a accesului la informații publice:

- Asigurarea instruirii continue a personalului antrenat în examinarea cererilor de acces la informație și petițiilor cu prevederile cadrului legal din domeniu;
- Oferirea posibilității de a expedia, prin intermediul paginii web, a cererilor de acces la informație și a petițiilor electronice;
- Completarea și actualizarea conținutului paginii web în conformitate cu prevederile Legii 148/2023 și HG 728/2023, inclusiv plasarea și actualizarea informațiilor (în speță, componența actualizată a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor, detalii despre vizitele oficiale, anunțurile de intenție pentru anul 2024, ultimele actualizări pentru secțiunea „Proiecte în curs de implementare”, referințe către site-ul legis.md, rapoartele de monitorizare a contractelor de achiziții publice, dările de seamă conforme cu HG Nr. 10/2021, detaliile privind deplasările de serviciu, și sinteza recomandărilor în procesul decizional);
- Asigurarea traducerii și plasării pe panourile informative din incinta primăriei a documentelor/actelor administrative în limba română pentru a facilita accesul cetățenilor la informații;
- Elaborarea, adoptarea și implementarea unui regulament intern privind drepturile și obligațiile agenților publici în furnizarea documentelor și informațiilor oficiale; aducerea lui la cunoștința funcționarilor pentru a asigura o aplicare unitară și transparentă a procedurilor; plasarea acestui document pe pagina web a primăriei și panourile informative.

Privind îmbunătățirea politicii de declarare a averilor și intereselor personale:

- Organizarea de către Primăria Bălți, cu susținerea ANI, a instruirilor pentru aleșii locali și funcționarii publici privind modul de completare și depunere a declarațiilor de avere și interese personale, precum și de respectare a prevederilor legale ce țin de conflicte de interese, restricții și incompatibilități.

Privind îmbunătățirea politicii ce ține de gestionarea transparentă și responsabilă a patrimoniului public, a finanțelor rambursabile și nerambursabile:

- Familiarizarea temeinică a membrilor grupului de lucru pentru achiziții pe aspecte legislative și economico-financiare ce țin de exercitarea atribuțiilor acestora.
- Atragerea reprezentanților societății civile spre participare în grupurile de lucru pentru achiziții publice.
- Îmbunătățirea monitorizării interne a contractelor de achiziții publice și aplicarea sancțiunilor acelor operatori economici care nu respectă clauzele contractuale.

Privind îmbunătățirea aplicării politicii ce ține de respectarea normelor de etică și deontologie:

- Examinarea oportunității de revizuire a Codul de etică a salariaților, în special, a normei privind ținuta angajaților pentru a preveni reglementarea exagerată și eventuala discriminare a persoanelor.

- Promovarea Codului de etică, pentru a crește gradul de conștientizare a cetățenilor cu privire la normele de conduită pe care trebuie să le respecte salariații primăriei.
- Informarea cetățenilor despre posibilitatea sesizării abaterilor de la Codul de etică, oferirea acestora a posibilității de a depune sesizări on-line, prin intermediul paginii web a primăriei; informarea despre rezultatele examinării abaterilor de la normele etice.
- Elaborarea și aprobarea Codului de etică al alesului local, cu respectarea rigorilor transparenței decizionale.
- Colaborarea cu organizațiile societății civile, susținerea inițiativelor de monitorizare de către acestea a respectării normelor de etică în vederea responsabilizării angajaților și aleșilor locali.
- Includerea în registrele cadourilor, inclusiv cele electronice plasate pe pagina web a primăriei a unei descrieri succinte a cadourilor oferite conducerii/angajaților primăriei.

ANEXE

Anexa 1 (cererile de acces la informație expediate către Primăria municipiului Bălți): [link](#)

Anexa 2 (răspunsurile recepționate de la Primăria municipiului Bălți): [link](#)

Anexa 3 (Subiecții declarării averilor și intereselor personale în cadrul Primăriei mun. Bălți): [link](#)

Anexa 4 (Codul de etică și conduită profesională a salariaților Primăriei municipiului Bălți): [link](#)